

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.
Завідувач кафедри
Вікторія ХВИСТ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВСТВО

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: Білан С.О., професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни «Країнознавство»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	–	
Форма контролю	екзамен, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3 (2024/2025 н.р.)	
Семестр	5, 6	
Лекційні заняття	60 год.	
Практичні, семінарські заняття	75 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	6 год. 3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу – формування у студентів системи знань з основних політичних, економічних, соціокультурних характеристик країн світу, усвідомлення структурованої інформації про закономірності, традиції і тенденції розвитку народів світу.

Завдання – вивчення:

1. політичних, та соціокультурних характеристик країн світу;
2. джерел, літератури та методів дослідження проблеми;
3. понятійно-категоріального апарату;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні історичні події та дати;
- географічне положення і природні умови;
- національний і соціальний склад населення;
- державний устрій та політичну систему;
- основні етапи історичного розвитку країни, що вивчаємо;
- місце в міжнародних відносинах та головні напрямки зовнішньої політики;
- культурні традиції та звичаї.

вміти:

- аналізувати наукову літературу, історичні джерела;
- визначати мету дослідження; завдання та пріоритетні проблеми;
- систематизувати, класифікувати матеріал, робити узагальнення.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства. Країни Європи														
Тема 1. Науково-методологічні основи країнознавства	1-2	15	6	6			3							
Тема 2. Країна як основна одиниця територіальної організації світу	3-4	15	6	6			3							
Тема 3. Світова арена та її індикатори	5	15	6	6			3							
Тема 4. Європа	6	10	4	4			2							
Тема 5. Країни Північної Європи	7	5	2	2			1							
Тема 6. Країни Західної Європи	8	5	2	2			1							
Тема 7. Країни Південної Європи	9	5	2	2			1							
Тема 8. Країни Східної Європи	10	5	2	2			1							
Разом за змістовим модулем 1		75	30	30			15							
Змістовий модуль 2. Америка														
Тема 9. Америка	11	7	3	3			1							
Тема 10. Країни	12	7	3	3			1							

Північної Америки													
Тема 11. Країни Центральної Америки	13	7	3	3			1						
Тема 12. Карибське море	14	7	3	3			1						
Тема 13. Країни Південної Америки	15	7	3	3			1						
Разом за змістовим модулем 2		35	15	15			5						
Змістовий модуль 3. Африка													
Тема 14. Африка		6	1	2			3						
Тема 15. Країни Східної Африки		5	1	2			2						
Тема 16. Країни Центральної Африки		5	1	2			2						
Тема 17. Країни Північної Африки		5	1	3			1						
Тема 18. Країни Південної Африки		5	1	3			1						
Тема 19. Країни Західної Африки		6	2	3			1						
Разом за змістовим модулем 3		32	7	15			10						
Змістовий модуль 4. Азія, Австралія та Океанія													
Тема 20. Азія		5	1	2			2						
Тема 21. Країни Центральної Азії		5	1	2			2						
Тема 22. Країни Східної Азії		5	1	2			2						
Тема 23. Країни Південної Азії		5	1	2			2						
Тема 24. Країни Південно-Східної Азії		5	1	2			2						
Тема 25. Країни Західної Азії		5	1	2			2						
Тема 26. Австралія та Океанія		3	1	1			1						
Тема 27. Австралія, Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія, Полінезія		5	1	2			2						

Разом за змістовим модулем 4		38	8	15			15						
Усього годин		180	60	75			45						

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методичне заняття. Країнознавство як наука та навчальна дисципліна	1
2	Науково-методологічні основи країнознавства	5
3	Країна як основна одиниця територіальної організації світу	6
4	Світова арена та її індикатори	6
5	Країнознавча характеристика Європи	4
6	Країнознавча характеристика країн Північної Європи	2
7	Країнознавча характеристика країн Західної Європи	2
8	Країнознавча характеристика країн Південної Європи	2
9	Країнознавча характеристика країн Східної Європи	2
10	Країнознавча характеристика Америки	3
11	Країнознавча характеристика країн Північної Америки	3
12	Країнознавча характеристика країн Центральної Америки	3
13	Країнознавча характеристика країн Карибського моря	3
14	Країнознавча характеристика країн Південної Америки	3
15	Країнознавча характеристика Африки	2
16	Країнознавча характеристика країн Східної Африки	2
17	Країнознавча характеристика країн Центральної Африки	2
18	Країнознавча характеристика країн Північної Африки	3
19	Країнознавча характеристика країн Південної Африки	3
20	Країнознавча характеристика країн Західної Африки	3
21	Країнознавча характеристика Азії	2
22	Країнознавча характеристика країн Центральної Азії	2
23	Країнознавча характеристика країн Східної Азії	2
24	Країнознавча характеристика країн Південної Азії	2
25	Країнознавча характеристика країн Південно-Східної Азії	2
26	Країнознавча характеристика країн Західної Азії	2
27	Країнознавча характеристика Австралії та Нової Зеландії	1
28	Країнознавча характеристика Меланезії	1
29	Країнознавча характеристика Мікронезії	1
30	Країнознавча характеристика Полінезії	1

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Порівняльна економіко-географічна характеристика двох країн (ФРН та Великобританія)	3
2.	Історичний внесок Великобританії у формування основних принципів західної цивілізації і демократичного суспільства.	1
3.	Основні етапи історичного розвитку Італії	1
4.	Особливості національного характеру французів	1
5.	Основні етапи історичного розвитку Франції.	1
6.	Велика Французька революція в історії, політичній культурі,	1

	історичній пам'яті французів.	
7.	Традиції, особливості національного характеру німців	1
8.	Скандинавські країни: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
9.	Схід і Захід ФРН. Особливості економічного розвитку, політичної культури та життєвих орієнтирів.	1
10.	Чеська Республіка: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
11.	Болгарія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
12.	Польща: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
13.	Словацька Республіка: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
14.	Сербія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система)	1
15.	Хорватія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система)	1
16.	Країни Балканського півострову. Загальна характеристика.	1
17.	Ірландія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
18.	Нідерланди: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
19.	Бельгія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
20.	Австрія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
21.	Швейцарія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
22.	Угорщина: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
23.	Іспанія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
24.	Португалія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
25.	Румунія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
26.	Македонія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система, міжетнічні проблеми).	1
27.	Боснія і Герцеговина: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, державний устрій, політична система, міжетнічні проблеми).	1
28.	Туреччина: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
29.	Порівняльна оцінка ресурсозабезпечення двох країн Російська Федерація та Сполучені Штати Америки	1
30.	Країни Латинської Америки: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
31.	США: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
32.	Китай: загальна характеристика (історія, культура, економіка,	1

	суспільство, політична система).	
33	Канада: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
34	Австралія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
35	Мексика: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
36	Японія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
37	Південна Корея: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
38	Ізраїль: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
39	Іран: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
40	Індія: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
41	Пакистан: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
42	Країни Південно-Східної Азії: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
43	Країни Північної Африки: загальна характеристика (історія, культура, економіка, суспільство, політична система).	1
	Всього	45

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести.
- інші види.

6. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1569>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Барановський М.О., Дмитренко О.Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). – Ніжин, 2001.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Академія, 2003. – 688 с.
3. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навч. посібник. – К.: Академія, 2005. – 704 с.
4. Бисага Ю. М. Перша Чехословацька республіка: держава, теорія, влада, право. – Ужгород, 1998.
5. Білан С.О. Країнознавство. К.: ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ», 2022. – 600 с.
6. Блій Г. де, Муллер П.П., Шаблій О.І. Географія: світи, регіони, концепти. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
7. Будз М. Д., Постоловський Р. М., Троян С. С. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналі). – К.: КІСУ, 2000. – 120 с.
8. Вандіч П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення. – К., 2004. – 463 с
9. Вегеш М. М., Горват Л. В. Нариси історії українців Мароморощини (1918–1945). – Ужгород, 1998.
10. Воронянський О. В. Країнознавство: курс лекцій / О. В. Воронянський. – Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2019. – 78с.
11. Все про світ: країни, прапори, герби: Енцикл. довідник. – К., 2001.

12. Географія та історія Іспанії: Посібник з країнознавства / А.О. Серебрянська. – К., 1998. – 269 с.
13. Гладковский Ю., Лавров С. Економічна і соціальна географія світу. – К.: Либідь, 1991.
14. Гудзеляк І.І., Уманців Б.Б. Хорватія: суспільно-географічна характеристика. – Львів, 2002.
15. Дахно І. І. Країни світу: Енцикл. довід. – К.: МАПА, 2004. – 608 с.
16. Дубович І.А. Країнознавчий словник – довідник. – Л.: Вид. центр ЛНУ, 2002. – 587 с.
17. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 352 с.
18. Економічна і соціальна географія світу. За ред. Степана Кузика. – 2005. – 672с.
19. Євсеєнко І. В. Українсько-чесько-словацькі культурні зв'язки в міжвоєнний період. К., 1996.
20. Жук П. та ін. Етнополітична карта світу ХХІ ст. Методичний і предметний коментарі / Авт.: П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. – Тернопіль, 2000.
21. Задорожний О. В. Україна – Угорщина: міст до наступного тисячоліття. – К., 2001.
22. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посібник. – Чернівці, 2004. – 384 с.
23. Клець В.К. Країнознавство. – Дніпропетровськ, 1998.
24. Книш М.М. Бразилія. Суспільно-географічна характеристика: Навч. посібник. – Л., 2001.
25. Колибанова К. В. Українсько-сербські культурні зв'язки ХVІІІ ст. – К., 1993.
26. Кравченко В. Україна та Румунія: Прихована напруга // Український моніторинг. – 2002. – Осінь.
27. Країнознавство. Навчальний посібник / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, О. Н. Горбач. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 276 с.
28. Країнознавство: підручник / В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко, В.І. Головченко та ін.; [за ред. М.С. Дорошка]. – К.: Знання, 2012. – 439 с.
29. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія країн Америки: Навч. посібник. – Л., 1999.
30. Лановик Б. Економічна історія України та світу. – К., 2002.
31. Лапшин О. Є. Конфлікт у колишній Югославії в загальноєвропейській політиці США. – Одеса, 1999.
32. Лісевич І. Т., Вайнер С. Х. На землі румунській. – К., 2005.
33. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Профос, 2004. – 336 с.
34. Мадісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 176 с.
35. Масляк П. О. Країнознавство: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 292 с.
36. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник – довідник учня з економічної і соціальної географії світу. – К.: Лібра, 1996. – 328 с.
37. Макара М. П., Мигович І. І. Карпатами поріднені: нарис етнополітичної історії і сучасного стану українсько-словацьких взаємин. –

Ужгород, 1997.

38. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
39. Маначинський О. Л. Косово і Методія: історичне перехрестя. – К., 2001.
40. Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. - 2-ге вид., випр. - К.: Знання, 2008. – 292 с.
41. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, З. Кутайні. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.
42. Мовчан М. Головні мотори європейської інтеграції // Політика і час. – 2003. – С. 68–76.
43. Новіков В. Соціальне партнерство за принципом трипартізму. // Політика і час. – 1997. – №12 – С.54–59.
44. Павлюченко О. Є. Україна в російсько-югославських суспільних зв'язках (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) – К. 1992.
45. Панов А.В. Основи країнознавства (Європа): Навч. посібник. – Ужгород, 1999. – 169 с.
46. Парфенов О. О. «Міні-холодна війна». Румунські політики роблять ставку на антиукраїнську кампанію // День. – 2004. – № 189.
47. Пащенко Є. М. Українсько-сербські літературні й культурні зв'язки доби бароко ХVІІ–ХVІІІ ст. – К., 1996.
48. Польща – твій діловий партнер. – К., 2005.
49. Рілл Б. Об'єднана Німеччина і світова політика // Політика і час. – 1998. – №2. – С. 50 – 60.
50. Ровенчак І. Економічна і соціальна географія Росії. – Л., 2000.
51. Романюк О. Суспільно – політичні трансформації в новоутворених посткомуністичних країнах: спроба системного аналізу // Людина і політика. – 2003. – №5. – С.3–11.
52. Ростов Є. Ф. Економіка країн світу: Довідник. – К.: НВП «Картографія», 1998. – 383 с.
53. Рябов С. Політологічний словник понять і термінів. – К., 2001.
54. Скоропад І.С. Країнознавство. Навчальний посібник. – Львів: Вид – во Львівської комерційної академії, 2006. – 355 с.
55. Сорос Дж. Боснія. – К., 1993.
56. Соціально-економічна географія світу / За ред. С.П. Кузика – Львів: Світ, 2005.
57. Стратегічні інтереси України в країнах Чорноморського регіону та проблеми національної безпеки / Б. О. Парахонський та ін.: Монографія. – К.: НІСД, 2001. – 134 с. (Сер. «Зовнішньополітичні стратегії». Вип. 7).
58. Увесь світ у цифрах і фактах: Довідник. – К.: Мапа, 2004.
59. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський та ін. – К., 2002. – 470 с.
60. Українсько-угорські історичні зв'язки. Збірник статей. – К., 1964.
61. Уманців Б. Боснія і Герцеговина: суспільно-географічна характеристика. – Львів: ЛНУ, 2004. – 32 с.
62. Циганкова ТМ., Гордєєва Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник. – К., 2001.

63. Шаблій О. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Л., 2001.
64. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії: Підручник. – Львів, 2003.
65. Шевчук Л.Т. Китай: соціально-економіко-географічна характеристика. – Л., 1999.
66. Шилова А. В. Роль світового спів товариства в урегулюванні югославської кризи та участь в цьому процесі України. – К., 1998.
67. Юрійчук Ю. А. Національний фактор у суспільно-політичному розвитку Чехії та Словаччини (1989 – середина 1990-х рр.). – Чернівці, 2000.
68. Юрківський В. М. Країни світу: Довідник. – К.: Либідь, 1999. – 368 с.
69. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.
70. Яценко Б.П. Політична географія. – К.: НАНУ, 2005.
71. Anna Maria Malkos, Frank Smolinski, Thomas Kral. Celebrate! Holidays in the USA. Washington D.C. 2000.
72. Blijde H.J, Muller P.O. Geography: Realm, Regions and Concepts. New York, 2002.
73. Diana K. Collins Idiomatic Expressions. NY. 1998.
74. Elaine Kirn. About the USA. McHenry, Illinois: Delta Systems Co., Inc. 1989.
75. George Clack. Portrait of the USA. NY. 1997
76. Herendergaktuel 2001 – Dortmund, 2000.
77. www.germaniya.com.ua
78. www.germany.kiev.ua